

ارائه مدل ساختاری آرزوهای تحصیلی بر اساس علاقه اجتماعی با نقش میانجی خودمتمایزسازی در دانش آموزان مقطع متوسطه شهر زنجان

یوسف قاسمی: دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی تربیتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
افسانه صبحی: استادیار، گروه روانشناسی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران. (* نویسنده مسئول) psychsobhi@gmail.com
قمر کیانی: استادیار، گروه روانشناسی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

چکیده

کلیدواژه‌ها

آرزوهای تحصیلی،
علاقه اجتماعی،
خودمتمایزسازی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۰۶

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۱۱/۲۶

زمینه و هدف: با توجه به اهمیت آرزوهای تحصیلی و تاثیر آن بر عملکرد افراد، به ویژه در موقعیت های تحصیلی و نقش آن در موفقیت و آینده دانش آموزان، شناسایی پیش بین ها و عوامل موثر بر آن می‌تواند گامی در جهت شناسایی و رفع مشکلات انگیزشی یادگیرندگان در محیط آموزشی باشد؛ لذا این پژوهش با هدف، ارائه مدل ساختاری آرزوهای تحصیلی بر اساس علاقه اجتماعی با نقش میانجی خودمتمایزسازی در دانش آموزان مقطع متوسطه شهر زنجان انجام شد.

روش کار: روش پژوهش مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند، تعداد ۴۰۰ نفر را روش نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. در این پژوهش از ابزارهای آرزوهای تحصیلی حسنی و همکاران (۱۳۹۳)، علاقه اجتماعی سهامی (۲۰۱۱) و خودمتمایزسازی اسکورن و فریدلندر (۱۹۹۸) استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-V23 و Amos-V8.8 استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. نتایج نشان داد اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر خودمتمایزسازی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار نیست ($P > 0.05$). اثر مستقیم خودمتمایزسازی بر آرزوهای تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار نیست ($P > 0.05$). اثر غیرمستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان از طریق تمایز یافتگی معنادار نیست ($P > 0.05$). لذا توجه به متغیرهای مذکور در پیشگیری و طراحی درمان‌های مناسب‌تر به پژوهشگران و درمانگران یاری می‌رساند.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج می‌توان ادعا داشت که با افزایش خودمتمایزسازی، علاقه اجتماعی و آرزوهای تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان، می‌توان به افزایش موفقیت تحصیلی دانش آموزان کمک کرد.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Ghasemi Y, Sobhi A, Kiani G. Presenting the Structural Model of Academic Aspirations Based on Social Interest With the Mediating Role of Self-Differentiation in Secondary School Students of Zanjan City. Razi J Med Sci. 2023;29(11): 460-469.

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با [CC BY-NC-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/) صورت گرفته است.

Presenting the Structural Model of Academic Aspirations Based on Social Interest With the Mediating Role of Self-Differentiation in Secondary School Students of Zanjan City

Yousef Ghasemi: Ph.D Student in Educational Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Afsaneh Sobhi: Assistant Professor, Department of Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran. (* Corresponding author) psychsobhi@gmail.com

Ghamar Kiani: Assistant Professor, Department of Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Abstract

Background & Purpose: Considering the importance of academic aspirations and their impact on people's performance, especially in academic situations and their role in the success and future of students, identifying predictors and factors affecting it can be a step towards identifying and solving motivational problems of learners in the educational environment; Adolescence is a critical developmental period characterized by biological and social changes and challenges. This issue is actually the period of transition from childhood to adulthood, where these challenges are often accompanied by increased emotional reactions and stress. For this reason, this cause of curiosity has been realized to understand the causes of healthy psychological development of adolescents. Therefore, this research was conducted with the aim of providing a structural model of academic aspirations based on social interest with the mediating role of self-differentiation in secondary school students of Zanjan city.

Methods: The current research method is descriptive-correlational in terms of data collection through structural equation modeling. The statistical population of the present study included all secondary school students (boys and girls) of Zanjan city in the academic year 1400-1401 who were studying. There are different opinions about the sample size in the research related to the structural equation model correlation research method, but everyone agrees that the structural equation model is similar to the factor analysis of statistical techniques that can be implemented with a large sample. Boomsma (1983) considered the volume of about 200 people sufficient to fit the model. Based on the expected effect size and the distribution of the measured variables, as well as considering the power of the test, at least 10 subjects may be sufficient for each estimated parameter, provided that the estimated effect size is large and the measured variables have a normal distribution. Therefore, the minimum sample of the present study, taking into account the number of parameters estimated in the model, was at least 350 students, which, taking into account possible dropouts, 400 students (200 female students and 200 male students) were selected as the research sample. The sampling method in this research was multi-stage cluster random sampling. In this way, from among the second secondary schools in Zanjan city, regions 1 and 2 were first selected, then two schools were randomly selected from each region, and then four classes were randomly selected from each school, and finally, questionnaires were administered among its students. Classes were distributed. It should be mentioned that in order to collect data according to the health conditions of the country (coronavirus outbreak), the researcher has access to active groups in the virtual networks of students (groups that hold online classes in the network have been created), after explaining the research objectives, sent the questionnaires to the groups. It should be noted that all the details and information of the students remained confidential. In order to analyze the data, SPSS-V23 and Amos-V8.8 software were used.

Results: In this research, 38.68% of the participants were boys and 61.32% were girls. 30% were studying in 10th grade, 37.17% in 11th grade and 32.83% in 12th grade. The minimum and maximum ages of male and female students were 15 and 19 years, the average age of boys was 16.31 years and girls was 16.74 years, and the average age of boys and girls was 16.57 years. Below are the research variables' minimum, maximum, average, and standard deviation.

Keywords

Academic Aspirations,
Social Interest,
Self-Differentiation

Received: 28/08/2022

Published: 15/02/2023

The mean and standard deviation of the variables of academic aspirations, social interest, and self-differentiation components in the studied sample are presented in Table 1. As can be seen, based on the scoring method of the measurement tool, the academic aspirations of the students are at a desirable level. The social interest of the students is in the medium to high level and the differentiation of the students is in the medium level. The research results showed that the model is a good fit. The results showed that the direct effect of social interest on the self-differentiation of secondary school students in Zanjan city is not significant ($P < 0.05$). The direct effect of self-differentiation on the academic aspirations of second-secondary students in Zanjan City is not significant ($P < 0.05$). The indirect effect of social interest on the academic aspirations of second-secondary students in Zanjan city through differentiation is not significant ($P < 0.05$). Therefore, paying attention to the mentioned variables helps researchers and therapists in prevention and designing more suitable treatments.

Conclusion: Social interest is directly related to being active and lively among the young generation and students. If proper planning is done in this field, the ground will be prepared for the growth and productivity of this group, that is why creating a platform for creating self-differentiation in students in order to increase their social interest is one of the requirements that the authorities and planners should pay attention to it. Based on this, activists and policymakers of higher education and schools should define and target the commitment to ethical behavior in the form of coherent and operational plans and strive to accept governance and ethical standards, because the principles and values of Humanity and ethical behaviors are of special importance in educational organizations, and schools and universities are no exception to this rule, and without a doubt, in order to achieve their vision and long-term goals, they need people who have acted beyond the established requirements. Self-differentiation can reveal the range and depth of intellectual and emotional capabilities in all stages and dimensions of life and create goodness and kindness. Therefore, self-differentiation as the basis of a person's judgment about himself and the organization of value to his position should play an essential role in various fields, especially the promotion and provision of social interest. The results showed that the direct effect of social interest on the academic aspirations of second-secondary students in Zanjan city is significant, meaning that social interest positively explains the variance of students' academic aspirations. According to the results, it can be acknowledged that by increasing the self-differentiation, social interest, and academic aspirations of the second-secondary students of Zanjan city, it is possible to help increase the academic success of the students.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Ghasemi Y, Sobhi A, Kiani G. Presenting the Structural Model of Academic Aspirations Based on Social Interest With the Mediating Role of Self-Differentiation in Secondary School Students of Zanjan City. *Razi J Med Sci.* 2023;29(11): 460-469.

*This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

مقدمه

سال‌های نوجوانی یک دوره رشدی بحرانی است که به وسیله تغییرات و چالش‌های بیولوژیکی و اجتماعی مشخص شده است. این موضوع در واقع دوره انتقال از کودکی به بزرگسالی است که این چالش‌ها اغلب با افزایش عکس‌العمل‌های هیجانی و استرس همراه می‌گردد. به همین خاطر، این سبب کنجکاو محقق شده که علل رشد روان شناختی سالم نوجوانان را درک کنند (۱). در سیستم آموزشی دنیای امروز مدارس مهمترین منبع کسب دانش، ارتقا استعداد و بینش در افراد به ویژه دانش آموزان به حساب می‌آید که مورد توجه دولتمردان، متخصصان بهداشت روان و مشاوران قرار گرفته است. در این بین توجه دانش آموزان به عنوان سرمایه‌های اصلی مدارس، بیشتر مورد تاکید مسئولان مدارس می‌باشد و هر چه دانش آموزان در مقطع تحصیلی بالاتر باشد، نیازمند توجه و سرمایه گذاری بیشتر است (۲). دانش آموزان مقطع متوسطه دوم به علت تجربه انتقال از دوره کودکی به نوجوانی و تحولات ناشی از آن دستخوش تغییرات زیادی می‌شوند. این تغییرات می‌تواند منابع مختلف استرسی به همراه داشته باشد که پیشرفت و موفقیت دانش آموزان را در حال و آینده، تحت تاثیر قرار دهد. در واقع یکی از مهمترین نگرانی‌ها در زمینه روانشناسی مدرسه، فهم چگونگی تلاش دانش آموزان برای مواجهه با مشکلات تحصیلی و مدرسه است (۳). مسئله موفقیت یا عدم موفقیت در امر تحصیل از مهمترین دغدغه‌های هر نظام آموزشی است. عوامل زیادی در امر موفقیت دانش آموزان تاثیر دارند از جمله عواملی محیطی می‌توان به خانواده، معلم و همسالان و عوامل فردی مانند ادراک یادگیرنده، میزان مشارکت و سطح کنترل کننده اشاره کرد. عملکرد تحصیلی، یک تکلیف رشدی کلیدی برای نوجوانان در بسیاری از کشورهای جهان است. از عوامل مهم و تاثیرگذار بر امر تحصیل، مسائلی مربوط به سلامت و رشد اجتماعی و عاطفی دانش آموزان است که شامل آرزوهای تحصیلی می‌باشند (۴). آرزوهای هر شخص سازمان شخصیت اوست و زندگی هر فرد مجموعه‌ای از آرزوها و هدف‌های اوست (۵). نوجوانان بر اساس آرزوهای خود عمل می‌کنند و سطح آرزوهای دانش‌آموزان نقش مهمی در موفقیت تحصیلی آنها دارد.

آرزوهای تحصیلی دانش آموزان در خلاء شکل نمی‌گیرد بلکه در متن فرایند اجتماعی و شناختی فرد بروز می‌کنند (۶). آرزوهای تحصیلی، تلاش آگاهانه فرد برای اطلاع از مهارت‌ها، گرایش‌ها، ارزش‌ها، فرصت‌ها، محدودیت‌ها، انتخاب‌ها و دستاوردهایش است (۷). همچنین تشخیص هدف‌های مربوط به آمال و آرزوهای فرد و تعیین برنامه‌ای برای دستیابی به این هدف‌هاست. این آرزوها بازگوکننده مراحل و مسیری در طول زمان است، که نشان دهنده نیازها، محرک‌ها و آرزوهای شخص در زمینه کار و فعالیت‌هایی است که به باور جامعه به پاداش‌های مالی و موقعیتی برای افراد منجر می‌شود (۸). در این بین علاقه اجتماعی در نوجوانان، موجب تحولات قابل ملاحظه و پژوهش‌های نافذ و موثری در زمینه‌های مختلف علوم رفتاری از جمله مطالعات مربوط به مسائل مختلف دانش آموزان گردیده است. آدلر علاقه اجتماعی را شاخص اصلی سلامت روان در نوجوانان و بزرگسالان می‌داند و آن را به صورت استعداد فطری برای همکاری کردن با دیگران جهت دستیابی به هدف‌های شخصی و اجتماعی تعریف می‌کند (۹). علاقه اجتماعی به وسیله بعضی از رفتارها مثل کمک کردن، سهیم بودن در کارها، با ادب بودن، سازگاری، همکاری و دلسوزی کردن، و عواطفی مثل تعلق داشتن، حس کمک به دیگران، اعتماد به دیگران و خوشبین بودن نشان داده می‌شود. فقدان علاقه اجتماعی نیز به وسیله خودمحوری، نیاز شدید به قدردانی و سپاسگذاری، حس انزواطلبی و نیاز شدید به تحت کنترل بودن نشان داده می‌شود (۱۰). از سوی دیگر بسیاری از مطالعات تجربی در دو دهه گذشته اثربخشی علاقه اجتماعی بر میزان بهبود موفقیت تحصیلی در دانش آموزان را مورد بررسی قرار داده‌اند (۱۱). از سوی دیگر عدم خودمتمایزسازی در روابط نیز، باعث افزایش احساس اضطراب و کاهش انگیزه تحصیلی در نوجوانان می‌شود. خودمتمایزسازی، به توانایی افراد برای تمایز خود از خانواده اصلی‌شان در سطح عاطفی و عقلی اطلاق می‌شود (۱۲). نوجوانانی که خودمتمایزسازی کمی نسبت به خود دارند، قادر نیستند احساس خود را از دیگران متمایز کنند و به راحتی با احساساتی که خانواده و اطرافیان به آن‌ها وارد می‌کنند، آشفته می‌شوند و افرادی که از سطح مناسب خودمتمایزسازی بهره‌مند هستند، خودرهبند و به

نرخ علاقه اجتماعی، خودتمایزسازی و آرزوهای تحصیلی در مدارس ایران پایین است. پس شناسایی عواملی که آرزوهای تحصیلی را در دانش آموزان افزایش می‌دهد باید یکی از محورهای پژوهش قرار گیرد. همچنین با توجه به اهمیت آرزوهای تحصیلی و تاثیر آن بر عملکرد افراد، به ویژه در موقعیت های تحصیلی و نقش آن در موفقیت و آینده دانش آموزان، شناسایی پیش بین‌ها و عوامل موثر بر آن می‌تواند گامی در جهت شناسایی و رفع مشکلات انگیزشی یادگیرندگان در محیط آموزشی باشد. با توجه به مطالب ذکر شده پژوهشگر در این پژوهش به دنبال این مساله است: آیا علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی با نقش میانجی خودتمایزسازی در دانش آموزان مقطع متوسطه دوم تاثیر دارد؟

روش کار

روش پژوهش حاضر، به لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی از طریق الگویابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان مقطع دوم متوسطه (دختر و پسر) شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ که مشغول به تحصیل بودند، تشکیل دادند. درباره حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عامل از فنون آماری است که با نمونه بزرگ قابل اجرا می‌باشد. بومسما (۱۹۸۳) حجم حدود ۲۰۰ نفر را برای برآزش مدل کافی دانسته است. بر اساس اندازه اثر مورد انتظار و توزیع متغیرهای اندازه گیری شده و همچنین لحاظ توان آزمون، به ازای هر پارامتر برآورد شده حداقل ۱۰ آزمودنی ممکن کافی باشد، به شرط اینکه اندازه برآورد اثر بزرگ باشد و متغیرهای اندازه گیری شده دارای توزیع نرمال باشند. بنابراین حداقل نمونه پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای برآورد شده در مدل حداقل ۳۵۰ نفر از دانش آموزان بود، که با در نظر گرفتن ریزش های احتمالی ۴۰۰ دانش آموز (۲۰۰ دانش آموز دختر و

احساسات و افکار خود واقفاند. این در حالی است که افراد تمایز نیافته از لحاظ عاطفی به دیگران وابسته‌اند و به سختی برای خود فکر، احساس و عمل می‌کنند (۱۳). افراد با خودتمایزسازی بالا به هیجانات خود واقفاند و قادر به سنجش متفکرانه موقعیت‌ها هستند و توانایی رشد خود مستقل را دارند و این در حالی است که افراد کمتر تمایز یافته، یا به همجوشی با دیگران تمایل دارند و یا به بریدگی عاطفی تن می‌دهند (۱۴). تحقیقات موجود به طور گسترده ای از تاثیر خودتمایزسازی خود بر ابعاد انگیزه تحصیلی و ارتباط آن با سازه های دیگر حمایت کرده‌اند. طبق پژوهشی که توسط محققان در سال ۲۰۱۵ انجام شد معلوم شد، خودتمایزسازی کافی دانش آموزان در سیستم خانواده ارتباط مثبت و معناداری با عملکرد سالم و موفق آن‌ها در خانواده دارد و به دلیل آگاهی از توانایی‌های خود از انگیزه تحصیلی بیشتری برخوردارند (۱۵). همچنین نتایج پژوهش دیگری نشان داد که دانش آموزان با خودتمایزسازی بالا به هیجانات خود آگاهی دارند و قادر به سنجش متفکرانه موقعیت هستند، این افراد توانایی رشد خود مستقل را در روابط صمیمانه دارند و می‌توانند در روابط عمیق، آرامش و راحتی خود را حفظ کنند و انگیزه تحصیلی بالاتری نیز داشته باشند (۱۶). با مد نظر قرار دادن مطالب فوق می‌توان گفت، زندگی تحصیلی از مهمترین دوره‌های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز فرد تاثیر می‌گذارد و در آنجا لیاقت‌ها توانایی‌ها به بار می‌نشینند و پیشرفت های عملی حاصل می‌شود؛ اما در زندگی روزانه تحصیلی، دانش آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره (از جمله نمرات ضعیف، سطوح استرس، تهدید اعتماد به نفس در نتیجه عملکرد، کاهش انگیزش و تعامل) مواجه می‌شوند. برخی از دانش آموزان در برخورد با این موانع و چالش‌ها موفق عمل می‌کنند اما گروه دیگری از دانش آموزان در این زمینه ناموفق هستند (۱۷). مطالعات در زمینه آرزوهای تحصیلی به عنوان یکی از عوامل سازنده در برخورد با چالش‌ها، موانع تحصیلی پیشرفت تحصیلی در آموزش در مرحله آغازین قرار دارد، از طرفی دیگر

علاقه اجتماعی و دست یافتن به درونه محتوای مفهوم ابتدا تعاریف گوناگون مفهومی و نظریه های موجود در سازه را جمع آوری و در نهایت بر اساس ابعاد، شاخص ها و معرف رفتاری هر سازه پرسش هایی در شکل مقیاس لیکرت با طیف های پنج قسمتی طراحی کرده است و روایی صوری و محتوای پرسش ها توسط اشخاص متخصص تایید گردیده است. مقیاس علاقه اجتماعی مشتمل بر ۴ بعد و ۲۷ پرسش در مقیاس لیکرت است که با طیف ۵ درجه ای و با درجات فوق العاده موافقم (۵)، خیلی موافقم (۴)، موافقم (۳)، مخالفم (۲) و کاملاً مخالفم (۱) تنظیم گردیده است. این بعدها شامل بهزیستی و رفاه دیگران (۸ ماده) (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸)، همدلی (۶ ماده) (۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴)، تعامل با دیگران (۶ ماده) (۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰)، و بعد گویه های واگرایی بهزیستی و رفاه خود (۷ ماده) (۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷) است. در این پرسشنامه برای سنجش اعتبار، از اعتبار سازه ای با روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است.

پرسشنامه خودمتمایزسازی اسکورن و فریدلندر (۱۹۹۸): فرم اولیه این پرسشنامه توسط اسکورن و فریدلندر در سال ۱۹۹۸ تهیه شده و سپس در سال ۲۰۰۳ توسط اسکورن و اسمیت مورد تجدید نظر قرار گرفته است. این پرسشنامه دارای ۴۳ ماده و ۴ مؤلفه واکنش پذیری هیجانی، موقعیت من، گسلس عاطفی و هم آمیختگی با دیگران است، در این پرسشنامه ماده ها در یک طیف شش رتبه ای لیکرت (۱= کاملاً مخالفم تا ۶= کاملاً موافقم) مرتب شده است. که حداقل و حداکثر نمره در این پرسشنامه به ترتیب ۴۵ و ۲۷۶، و نمره کمتر در این پرسشنامه نشانه سطح پایین خودمتمایزسازی است. در پژوهش اسکیان (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و در پژوهش شکیبایی به روش بازآزمایی ۰/۸۱ بوده است که پایایی بالای این پرسشنامه را نشان می دهد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS-V23 و Amos-V8.8 استفاده گردید. همچنین به منظور پاسخگویی به فرضیه های پژوهش از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته ها

۲۰۰ دانش آموز پسر) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. روش نمونه گیری در این پژوهش، نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای بود. بدین صورت که از میان مدارس متوسطه دوم در شهر زنجان ابتدا مناطق ۱ و ۲ انتخاب و سپس از هر منطقه، دو مدرسه به تصادف انتخاب شد و سپس از هر مدرسه چهار کلاس به تصادف انتخاب و در نهایت پرسشنامه ها در میان دانش آموزان آن کلاس ها توزیع شد. لازم به ذکر است به منظور روش گردآوری داده ها با توجه به شرایط بهداشتی کشور (شیوع ویروس کرونا) پژوهشگر با دسترسی به گروه های فعال در شبکه های مجازی دانش آموزان (گروه های که به منظور برگزاری کلاس های آنلاین در شبکه های مجازی ایجاد شده اند)، بعد از توضیح اهداف پژوهشی، اقدام به ارسال پرسشنامه ها به گروه ها نمود. لازم به ذکر است که تمامی مشخصات و اطلاعات دانش آموزان به صورت محرمانه باقی ماند. ابزارهای پژوهش در مطالعه حاضر، شامل موارد زیر بود:

آرزوهای تحصیلی حسنی و همکاران (۱۳۹۳): پرسشنامه آرزوهای تحصیلی توسط حسنی و همکاران (۱۳۹۳) ساخته شد. پرسشنامه تحقیق حاوی ۱۵ سوال درباره آرزوهای تحصیلی، عوامل زمینه ای (پایگاه اجتماعی-اقتصادی والدین دانش آموزان، جنسیت و سن)، عوامل محیطی (معلم، تشویق و حمایت والدین و جو مدارس) و عوامل شخصی (نگرش نسبت به مدرسه، همسالان و ادراک شخصی) می باشد. قبل از ارزیابی مدل ساختاری به منظور روایی پرسشنامه و ایجاد مدل اندازه گیری برازنده و قابل قبول و تعیین این موضوع که آیا نشانگرها به خوبی سازه نظری زیربنایی را اندازه گیری می نمایند، تحلیل عاملی اکتشافی در مورد کلیه عوامل مکتون اجرا شد. مدل ارزیابی شده در این پژوهش شامل ۳ متغیر مکتون: ۱. عوامل زمینه ای ۲. عوامل شخصی ۳. عوامل محیطی می باشد. نسخه پارسی این مقیاس در ۱۵ گویه و بر اساس مقیاس ۵ درجه ای از نوع لیکرت (۱= کاملاً موافقم تا ۵= کاملاً مخالفم) توسعه داده شد.

پرسشنامه علاقه اجتماعی سهامی (۲۰۱۱): سهامی (۲۰۱۱) در تلاش برای عملیاتی کردن سازه

می‌دهد که بین علاقه اجتماعی، خودمتمایزسازی و آرزوهای تحصیلی دانش آموزان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$). همانطور که در جدول ۳ مشخص است ۳ مسیر مستقیم و ۱ مسیر غیر مستقیم معنادار هستند که در ادامه هر یک به تفکیک فرضیه‌ها بررسی می‌شوند. همان‌طور که در جدول ۴

جدول ۳- ماتریس همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای پژوهش

P	T	β	
۰/۳۳۳	۰/۹۷	۰/۰۴۵	تمایز یافتگی -> آرزوهای تحصیلی
۰/۰۰۰۱	۷/۱۷۵	۰/۳۳۹	علاقه اجتماعی -> آرزوهای تحصیلی
۰/۷۴۳	۰/۳۲۸	۰/۰۲۱	علاقه اجتماعی -> تمایز یافتگی
۰/۸۲۱	۰/۲۲۷	۰/۰۰۱	علاقه اجتماعی -> تمایز یافتگی < آرزوهای تحصیلی

جدول ۴- اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر خودمتمایزسازی

P	T	β	اثر مستقیم
۰/۷۴۳	۰/۳۲۸	۰/۰۲۱	علاقه اجتماعی -> تمایز یافتگی

جدول ۵- اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی

P	T	β	اثرات مستقیم
۰/۰۰۰۱	۷/۱۷۵	۰/۳۳۹	علاقه اجتماعی -> آرزوهای تحصیلی

جدول ۶- اثر غیر مستقیم علاقه اجتماعی از طریق خودمتمایزسازی

P	T	β	اثر غیر مستقیم
۰/۸۲۱	۰/۲۲۷	۰/۰۰۱	علاقه اجتماعی -> تمایز یافتگی -> آرزوهای تحصیلی

مشخص است اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر خودمتمایزسازی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار نیست ($P > 0/05$). بنابر این فرض صفر تایید و فرضیه پژوهش رد می‌شود. همان‌طور که در جدول ۵ مشخص است اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار است ($p < 0/05$), بدین معنا که علاقه اجتماعی به طور مثبت واریانس آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین می‌کند. بنابر این فرض صفر رد و فرضیه پژوهش تایید می‌شود. همان‌طور که در جدول ۶ مشخص است اثر غیرمستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان از طریق تمایز یافتگی معنادار نیست ($P > 0/05$). بدین معنا که تمایز یافتگی نقش میانجی در

در این پژوهش ۳۸/۶۸ درصد از شرکت کنندگان پسر و ۶۱/۳۲ درصد دختر بودند. ۳۰ درصد در پایه دهم، ۳۷/۱۷ درصد در پایه یازدهم و ۳۲/۸۳ درصد در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. کمینه و بیشینه سن دانش‌آموزان پسر و دختر، ۱۵ و ۱۹ سال، میانگین سن پسران ۱۶/۳۱ سال و دختران ۱۶/۷۴ سال، میانگین مجموع سن پسران و دختران ۱۶/۵۷ سال بودند. در ادامه کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش آورده شده‌اند. میانگین و انحراف استاندارد متغیر آرزوهای تحصیلی، مولفه‌های علاقه اجتماعی و خودمتمایزسازی در نمونه مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بر مبنای شیوه نمره گذاری ابزار اندازه گیری، آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان در حد مطلوبی قرار دارد. علاقه اجتماعی دانش‌آموزان در حد متوسط به بالا قرار دارد و تمایز یافتگی دانش‌آموزان در حد متوسط قرار دارد.

جدول ۱- کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
آرزوهای تحصیلی	۱۸	۷۵	۵۹/۵۷۷	۹/۲۸۹
بهبودی و رفاه دیگران	۸	۴۰	۲۸/۴۱۹	۶/۸۵۹
همدلی	۷	۳۰	۲۱/۸۲۳	۵/۳۷۴
تعامل با دیگران	۱۱	۳۰	۲۳/۵۵۵	۴/۸۰۸
واگرایی بهبودی و رفاه خود	۷	۳۵	۱۶/۵۲۶	۵/۵۳۲
علاقه اجتماعی	۵۰	۱۳۵	۹۰/۳۲۳	۱۵/۰۹۷
واکنش پذیری عاطفی	۱۹	۵۶	۳۶/۹۵۳	۷/۵۴۹
جایگاه من	۲۳	۶۲	۴۶/۰۱۱	۶/۲
گریز عاطفی	۱۸	۷۵	۴۹/۳۷۲	۱۰/۵۷۲
هم آمیختگی با دیگران	۱۲	۵۴	۳۲/۹۳۸	۷/۷۲۶
تمایز یافتگی کل	۱۰۲	۲۱۹	۱۶۵/۲۷۴	۲۳/۱۷۳

نتایج ضریب همبستگی اسپیرمن در جدول ۲ نشان

جدول ۲- ماتریس همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳
۱ علاقه اجتماعی			
۲ خودمتمایزسازی	۰/۰۴		
۳ آرزوهای تحصیلی	۰/۳۶**	۰/۲۶**	

n=۵۳۰ . *P<0/05 . **P<0/01

فردی بستگی دارد، اما تاثیر عوامل اخلاقی در بروز یا افول آن بسیار پررنگ تر است (۱۰). در تبیین عدم معناداری علاقه اجتماعی بر خودمتمایزسازی دانش آموزان این نتیجه می توان گرفت که میانگین علاقه اجتماعی نمونه های مورد مطالعه در حد متوسط است. لذا اگر علاقه اجتماعی قوی نباشد، می توان گفت که بر خودمتمایزسازی تاثیر معناداری نخواهد داشت. از آنجا که علاقه اجتماعی در نمونه مورد مطالعه قوی نیست این نتیجه دور از انتظار نمی باشد (۹). نتایج نشان داد که اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار است، بدین معنا که علاقه اجتماعی به طور مثبت واریانس آرزوهای تحصیلی دلنش آموزان را تبیین می کند. در راستای نتایج بدست آمده برنان (Brennan) و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند که آرزوهای تحصیلی دانش آموزان تحت تاثیر زمینه های اقتصادی و اجتماعی قرار می گیرد و نتایج بدست آمده حاکی از آن بود که هنجارها و انتظارات محل زندگی دانش آموزان و همچنین آنچه که والدین از فرزندان خود انتظار دارند بر سطح آرزوهای تحصیلی دانش آموزان و همچنین آنچه که والدین از فرزندان خود انتظار دارند بر سطح آرزوهای تحصیلی دانش آموزان تاثیر می گذارد و همچنین سه عامل مدرسه، خانواده و مکان را مهم ترین عوامل تاثیرگذار بر آرزوهای تحصیلی می دانند و هر یک از این سه عامل موجب تقویت اثرات عامل دیگر می شود (۳). چن (Chen) و همکاران (۲۰۲۰)، طی پژوهشی تحت عنوان «تاثیر ساختاری پایگاه اقتصادی-اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در کشور لندن» به این نتیجه رسیدند که دختران بیشتر از پسران آرزو می کردند که به تحصیلات خود بعد از اتمام دبیرستان ادامه دهند و همچنین متغیرهای شخصی از قبیل احترام به خود، درک خود و عزت نفس با آرزوهای تحصیلی بالا ارتباط دارد و بین آرزوهای تحصیلی با پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد (۱۳). همچنین نتایج نشان داد که اثر غیر مستقیم علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان

رابطه بین علاقه اجتماعی و آرزوهای تحصیلی دانش آموزان ندارد. بنابر این فرض صفر تایید و فرضیه پژوهش رد می شود.

بحث

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری آرزوهای تحصیلی بر اساس علاقه اجتماعی با نقش میانجی خودمتمایزسازی در دانش آموزان مقطع متوسطه شهر زنجان انجام شد. نتایج نشان داد اثر مستقیم علاقه اجتماعی بر خودمتمایزسازی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر زنجان معنادار نیست. یافته های این پژوهش با یافته های چوی (Choi) و همکاران (۲۰۲۱) (۲)، برنان (Brennan) و همکاران (۲۰۱۹) (۳)، همچنین موکورو (Mocorro) و همکاران (۲۰۲۰) (۱۵)، آرنولد (Arnold) و همکاران (۲۰۱۴) (۸) و همچنین پلوس (Pleuhs) و همکاران (۲۰۲۰) (۱۶) همسو بود. علاقه اجتماعی با فعال بودن و پر جنب و جوش بودن نسل جوان و دانشجو ارتباط مستقیم دارد. اگر در این زمینه برنامه ریزی درست انجام شود، زمینه را برای بالندگی و بهره وری این فشر مهیا می شود، از همین روست که بستر سازی برای ایجاد خودمتمایزسازی در دانش آموزان و دانشجویان در جهت افزایش علاقه اجتماعی آنان از الزاماتی است که مسئولان و برنامه ریزان باید به آن اهتمام بورزند. بر این اساس کنشگران و سیاست گذاران آموزش عالی و مدارس، باید التزام به رفتارهای اخلاقی قاعده مند را در قالب برنامه های منسجم و عملیاتی تعریف و هدف گذاری نموده و در جهت پذیرش حاکمیت و استانداردهای اخلاقی اهتمام ورزند چرا که اصول و ارزش های انسانی و رفتارهای اخلاقی در سازمان های آموزشی از اهمیت ویژه ای برخوردار است و مدارس و دانشگاه ها نیز از این قاعده مستثنی نبوده اند و بی شک برای رسیدن به چشم انداز و اهداف بلند مدت خود به افرادی نیاز دارد که فراتر از ملزومات تعیین شده عمل کرده باشند (۹). لذا در بسیاری از مواقع انتظارات جامعه از نظام های آموزشی بیش از آن که توسعه حرفه ای افراد مرتبط باشد به توسعه اخلاقی آنها ارتباط دارد. در نهایت علاقه اجتماعی اگر چه تا حد زیادی به شرایط

با توجه به نتایج می‌توان اذعان داشت که درمان متمرکز بر شفت می‌تواند به عنوان یک راهکار روان درمانی در بهبود سطح کیفیت زندگی بیماران مبتلا به ایدز بکار رود و چنین رویکرد درمانی به عنوان یک عامل غیردارویی می‌تواند در جهت سلامت روانی زندگی بیماران مبتلا به ایدز استفاده شود.

References

1. Brown MJ, Adeagbo O. HIV and Aging: Double Stigma. *Curr Epidemiol Rep*. 2021;8(2):72-78.
2. Choi JP, Seo BK. HIV-Related Stigma Reduction in the Era of Undetectable Equals Untransmittable: The South Korean Perspective. *Infect Chemother*. 2021;53(4):661-675.
3. Brennan-Ing M. Diversity, stigma, and social integration among older adults with HIV. *Eur Geriatr Med*. 2019;10(2):239-246.
4. Mulawa MI, Rosengren AL, Amico KR, Hightow-Weidman LB, Muessig KE. mHealth to reduce HIV-related stigma among youth in the United States: a scoping review. *Mhealth*. 2021;7:35.
5. MacLean JR, Wetherall K. The Association between HIV-Stigma and Depressive Symptoms among People Living with HIV/AIDS: A Systematic Review of Studies Conducted in South Africa. *J Affect Disord*. 2021;287:125-137.
6. Wanjala SW, Too EK, Luchters S, Abubakar A. Psychometric Properties of the Berger HIV Stigma Scale: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(24):13074.
7. Taylor TN, DeHovitz J, Hirshfield S. Intersectional Stigma and Multi-Level Barriers to HIV Testing Among Foreign-Born Black Men From the Caribbean. *Front Public Health*. 2020;7:373.
8. Arnold EA, Rebchook GM, Kegeles SM. 'Triply cursed': racism, homophobia and HIV-related stigma are barriers to regular HIV testing, treatment adherence and disclosure among young Black gay men. *Cult Health Sex*. 2014;16(6):710-22.
9. Babel RA, Wang P, Alessi EJ, Raymond HF, Wei C. Stigma, HIV Risk, and Access to HIV Prevention and Treatment Services Among Men Who have Sex with Men (MSM) in the United States: A Scoping Review. *AIDS Behav*. 2021;25(11):3574-3604.
10. Stockton MA, Giger K, Nyblade L. A scoping review of the role of HIV-related stigma and discrimination in noncommunicable disease care. *PLoS One*. 2018;13(6):e0199602.
11. Tan RKJ, Tang W, Tucker JD. Public health services and intersectional stigma: a social sciences perspective with implications for HIV service design

از طریق تمایز یافتگی معنادار نیست. بدین معنا که تمایز یافتگی نقش میانجی در رابطه بین علاقه اجتماعی و آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان ندارد. در جهت تبیین یافته حاضر می‌توان چنین بیان نمود که احساس تعلق ضعیف در دانش‌آموزان باعث می‌شود خود را عضو مهمی از گروه ندانند و علاقه اجتماعی ضعیفی از خود نشان دهند. علاقه اجتماعی در سه مرحله ایجاد می‌شود اولین مرحله بر اساس این مفهوم است که انسان با پتانسیل همکاری و زندگی اجتماعی متولد می‌شود اما موفقیت و توانایی افراد برای ارتباط با دیگران از طریق ارتباط والد کودک و دیگر اعضای خانواده شکل می‌گیرد (۱۶). در مرحله دوم توانایی ابتدایی علاقه اجتماعی از طریق همکاری در فعالیت‌های مختلف، رشد و گسترش می‌یابد. در مرحله سوم توانایی یک فرد تا جایی رشد گسترش پیدا می‌کند که می‌تواند علاقه اجتماعی را با جنبه‌های مختلف از سبک زندگی ادغام می‌کند بنابراین در زمینه نبود رابطه معنادار بین علاقه اجتماعی بر آرزوهای تحصیلی با نقش میانجی تمایز یافتگی نتیجه به دست آمده بر خلاف نتیجه پژوهش‌های قبلی است (۹).

محدودیتها

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر شامل: در طول اجرای پژوهش برخی از آزمودنی‌ها به دلایل مختلف پرسشنامه‌ها را عودت ندادند. همچنین داده‌ها توسط خودگزارشی جمع آوری شده است. پیشنهاد می‌گردد، برای افزایش خودمتمایزسازی، علاقه اجتماعی و آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر زنجان، می‌توان از راهکارهایی که به افزایش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان کمک می‌کنند، استفاده کرد. به عنوان مثال، برگزاری کلاس‌های درسی با کیفیت و مناسب، تدریس به روش‌های جذاب و متنوع، ارائه بازخورد مناسب به دانش‌آموزان و تشویق آن‌ها به شرکت در رقابت‌های تحصیلی می‌تواند به افزایش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان کمک کرده و در نتیجه به افزایش خودمتمایزسازی، علاقه اجتماعی و آرزوهای تحصیلی آن‌ها منجر شود.

نتیجه‌گیری

- and delivery. *Curr Opin HIV AIDS*. 2023;18(1):18-26.
12. Nyblade L, Mingkwan P, Stockton MA. Stigma reduction: an essential ingredient to ending AIDS by 2030. *Lancet HIV*. 2021;8(2):e106-e113.
13. Chen S, Lu Q, Bai J, Deng C, Wang Y, Zhao Y. Global publications on stigma between 1998-2018: A bibliometric analysis. *J Affect Disord*. 2020;274:363-371.
14. Aidoo-Frimpong G, Agbemenu K, Orom H. A Review of Cultural Influences on Risk for HIV and Culturally-Responsive Risk Mitigation Strategies Among African Immigrants in the US. *J Immigr Minor Health*. 2021;23(6):1280-1292.
15. Mocerro I, Sandhu PJ, Rowniak S, Leonard A. Initiation of HIV pre-exposure prophylaxis in adolescents and young adults: Barriers and opportunities. *J Am Assoc Nurse Pract*. 2020;33(9):700-708.
16. Pleuhs B, Quinn KG, Walsh JL, Petroll AE, John SA. Health Care Provider Barriers to HIV Pre-Exposure Prophylaxis in the United States: A Systematic Review. *AIDS Patient Care STDS*. 2020;34(3):111-123.
17. Mullins TLK, Zimet G, Lally M, Xu J, Thornton S, Kahn JA. HIV Care Providers' Intentions to Prescribe and Actual Prescription of Pre-Exposure Prophylaxis to At-Risk Adolescents and Adults. *AIDS Patient Care STDS*. 2017;31(12):504-516.